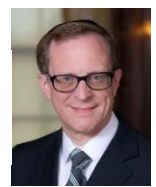

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

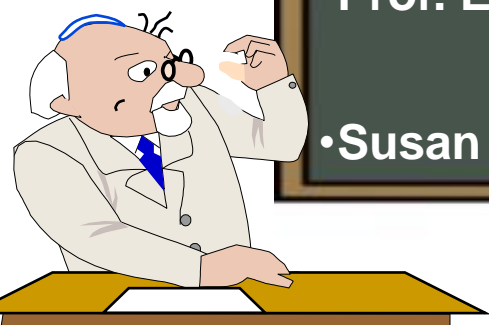
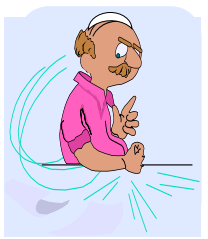
Rabbi Adam Mintz

The Narrative of Sefer Tehillim According to the Contextual Interpretation

Online syllabus of 30 lectures

סיום ספר תהלים #30 Closing Lecture

- **BG: Summary of the course & future Dreams**
- **Greetings from collaborators:** Rabbi Dr. Beni Lau, Rabbi Adam Mintz, Shira Hecht-Koller, Rabbi Jay Kelman, Rabbi Dr. Shuki Reiss
- **Music from Sefer Tehillim (4 min)**
- **Prof. Egbert Ballhorn (Dortmund/Germany):**
Various Approaches of Reading Tehillim
- **Susan Suna: Website, closing words**

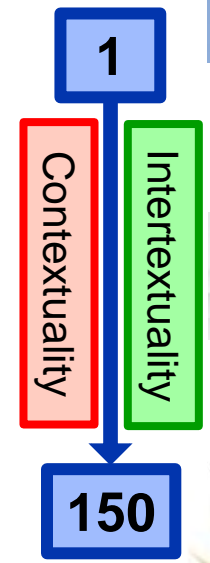
The Book of Psalms Interpretation & Teaching

www.tehillim.org.il

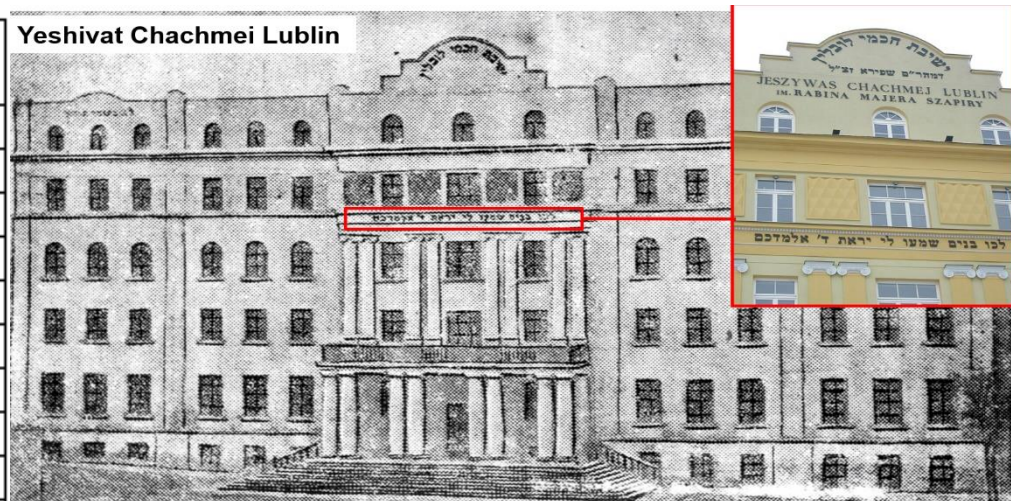
Beni Gesundheit

Beni.gesundheit@tehillim.org.il

Ariye Bar Tov, Susan Suna, Audrey Samuels

Date	Lecture	Zoom Attendees	YouTube (10 Apr)	Total (Zoom + YouTube)
22 Sep	1		417	417
30 Sep	2		212	212
6 Oct	3	118	114	232
13 Oct	4	109	71	180
20 Oct	5	144	92	236
27 Oct	6	116	81	197
3 Nov	7	121	70	191
10 Nov	8	103	43	146
17 Nov	9	108	49	157
24 Nov	10	105	49	154
1 Dec	11	98	36	134
8 Dec	12	91	51	142
15 Dec	13	90	58	148
22 Dec	14	93	45	138
29 Dec	15	92	63	155
5 Jan	16	82	36	118
12 Jan	17	93	20	113
19 Jan	18	85	43	128
26 Jan	19	88	31	119
2 Feb	20	103	36	139
9 Feb	21	92	57	149
16 Feb	22	84	26	110
23 Feb	23	74	75	149
2 Mar	24	81	41	122
9 Mar	25	72	24	96
16 Mar	26	69	61	130
23 Mar*	27	43	56	99
30 Mar	28	57	49	106
6 Apr	29	71	17	88

תהלים ל"ד, יב: לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם:
 Tehillim 34, 12: **Come, my sons, listen to me;
 I will teach you what it is to fear the LORD.**

**Thanks Susan Susan
 & Dr. Audrey Samuels**
 Average: 92 attendees + 150 Zoom+ YouTube
 Online course לרבנן די בכל אתר ואתר

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

Rabbi Adam Mintz

הָלָלוּ יְהוָה אֹדָה ה' בְּכֹל לֵב בְּסוֹד יִשְׂרָאֵל וְעֹדָה

(תהלים קי"א, א)

- Participants in the 929 English course
- Susan Suna
- Audrey Samuels
- Rabbi Dr. Beni Lau
- Rabbi Adam Mintz
- Shira Hecht-Koller
- Rabbi Dr Yehoshua Reiss
- Rabbi Jay & Ilana Kelman

Prof. Egbert Ballhorn, Germany

- Prof. Gianni Barbiero, Roma
- Prof. Georg Braulik, Vienna
- Dr. Till Magnus Steiner, Jerusalem
- Dr. Beat Weber, Switzerland

עזרא הסופר
Ezra the Scribe

דוד המלך
King David

גרפיקה

- שולמית אברהמי-מאיר
- מאירה הרכבי-לבינסקי
- תמר וידר
- חלי וולפסטל

- הרב ד"ר בני לאו, ירושלים וצוות 929
- אריה בר-טוב, ירושלים
- נדב ברויאר, אלון שבות
- הרב יאיר קאהן, ר"מ בישיבת הר עציון
- נריה קליין, אלון שבות
- הרב פרופ' יונתן גרוסמן, אלון שבות
- ד"ר יעל ציגלר, אלון שבות
- הרב ד"ר יואל בן-נון, אלון שבות
- עמוס ספראי, אלון שבות
- משתתפי השיעור בקתדרה, גוש עציון
- יהושע מילר, הוצאת קורן.
- גבריאל ורפאל סונא, אלון שבות
- דני רובינשטיין, שווייץ/נתניה

המכללה האקדמית הרצוג, אלון שבות

- הרב ד"ר שוקי רייס, ראש החוג לתנ"ך ומיזם התנ"ך
- BenHead of Bible Department and Tanach Initiative, Herzog Institute, Alon Shevut
- ד"ר שרון רימון, הרצוג, אלון שבות

Krakov, Chevras Tehillim

חברת תהלים (ע"ר) Chevrat Tehillim (non-profit)

**Visitors Center
King David &
Tehillim**
קיר ספר תהלים כספר
Tehillim Wall

Website
www.tehillim.org.il
English & Hebrew

**ספר תהלים
כספר
וכסיפור**
Tehillim as a Book and
as a Narrative

**Online Course
English & Hebrew
(Questionnaire!)**

>900 pages
th Graphics

**The Book of Psalms
Interpretation &
Teaching**

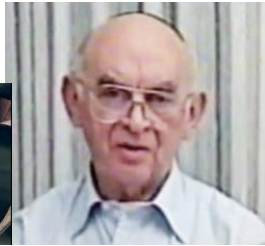
www.tehillim.org.il

Krakov, Chevras Tehillim

חברת תהלים (ע"ר)

לע"נ
אברהם יונה גזונדהייט ז"ל
תרפ"ט-תשע"ז

לב אבות

לע"נ

לע"נ

אברהם יונה גזונדהייט ז"ל

נפתלי לאו-לביא ז"ל

תרפ"ט-תשע"ז

תרפ"ז-תשע"ה

שניהם צאצאים למשפחות רבניות בפולין. שניהם שרדו את מחנות ההשמדה אושוויץ, מצעד המוות ושחררו בבוכנוולד. שניהם הקימו משפחות בדרך התורה והמצוות, עסקו בבניינו של עולם, זכו לראות בהקמת מדינת ישראל ונפטרו בירושלים עיה"ק, עיר בה דוד חנה. לימים נהגו לשתות "לחיים" כל שנה ביום שחרורם מגיא צלמות. יה"ר שאמירת ולימוד מזמורי תהלים יהא לעילוי נשמתם.

יְבָרְכֶךָ ה' מְצִיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם
 כָּל יְמֵי חַיֶיךָ: וְרָאָה בָנִים לְבָנֶיךָ
 שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל (תהלים קכ"ח)

נָתַנּוּ אֶת נִבְלַת עַבְדֶיךָ מְאֹכֵל לְעוֹף
 הַשָּׁמַיִם בָּשָׂר חֲסִידֶיךָ לַחֲיֹתוֹ אֶרֶץ:
 שָׁפְכוּ דָמָם כְּמַיִם... (תהלים ע"ט)

כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ
 יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה... (תהלים א', ב)

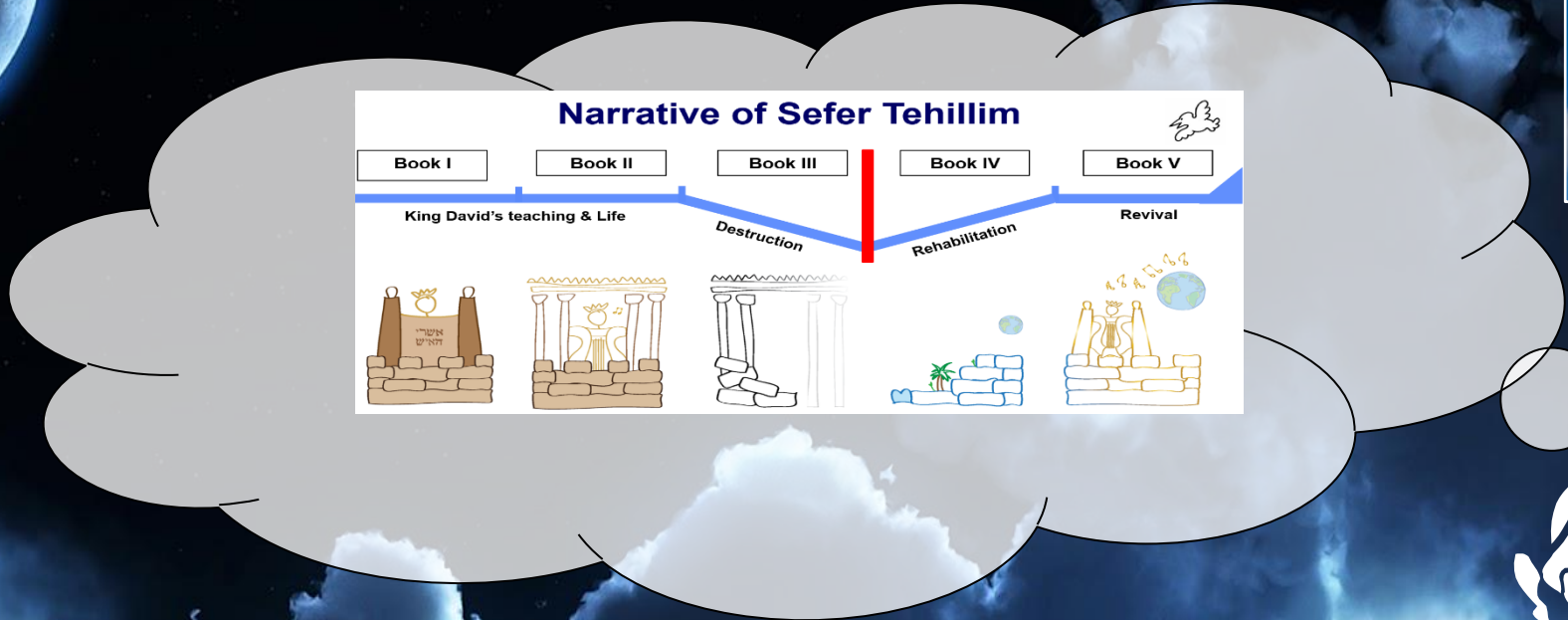

אביו של נפתלי, הרב משה-חיים לאו, שהיה רבה הראשי האחרון

שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים:

A song of Ascents: when the Lord brings about the return to Zion, we are like dreamers

דוד המלך
King David

Chevrat Tehillim of Jerusalem

“To revive the dead, and to perform miracles”

להחיות מתים, ולעשות מופתים

The story and narrative of **the Book of Tehillim as a book** – as our story

Tehillim –
Interpretation and
Teaching
www.tefilah.org

Amos Safrai
Alon Shevut

ספר שלישי עד סוף הספר
From Book III to the end of the book

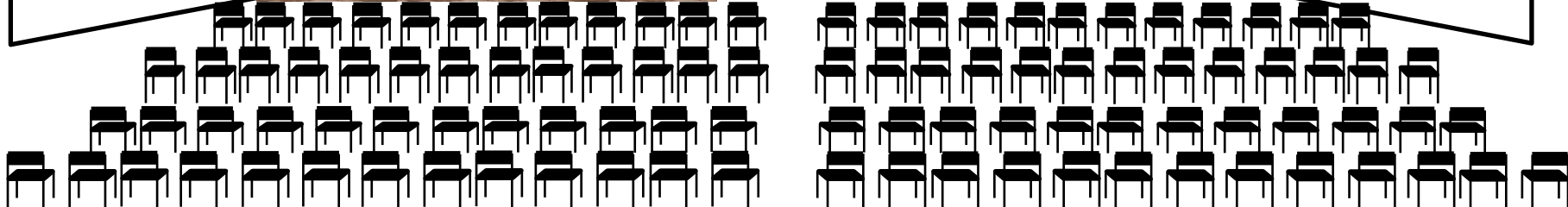
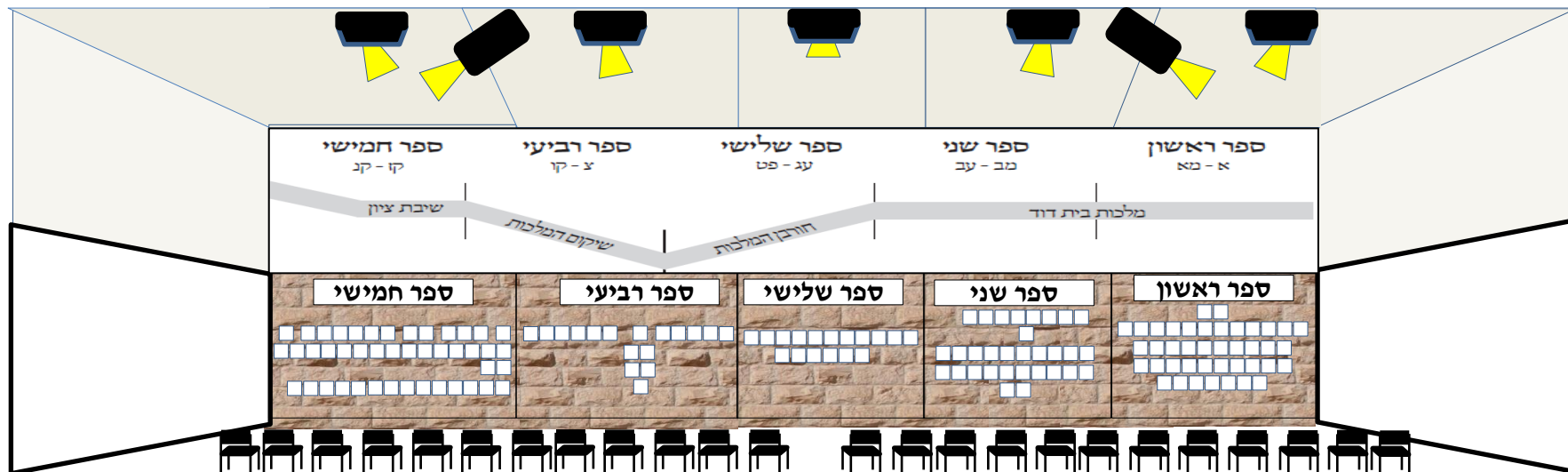

התחלה עד תחילת ספר שלישי
From the beginning to the start of Book III

בית תהלות דוד בירושלים

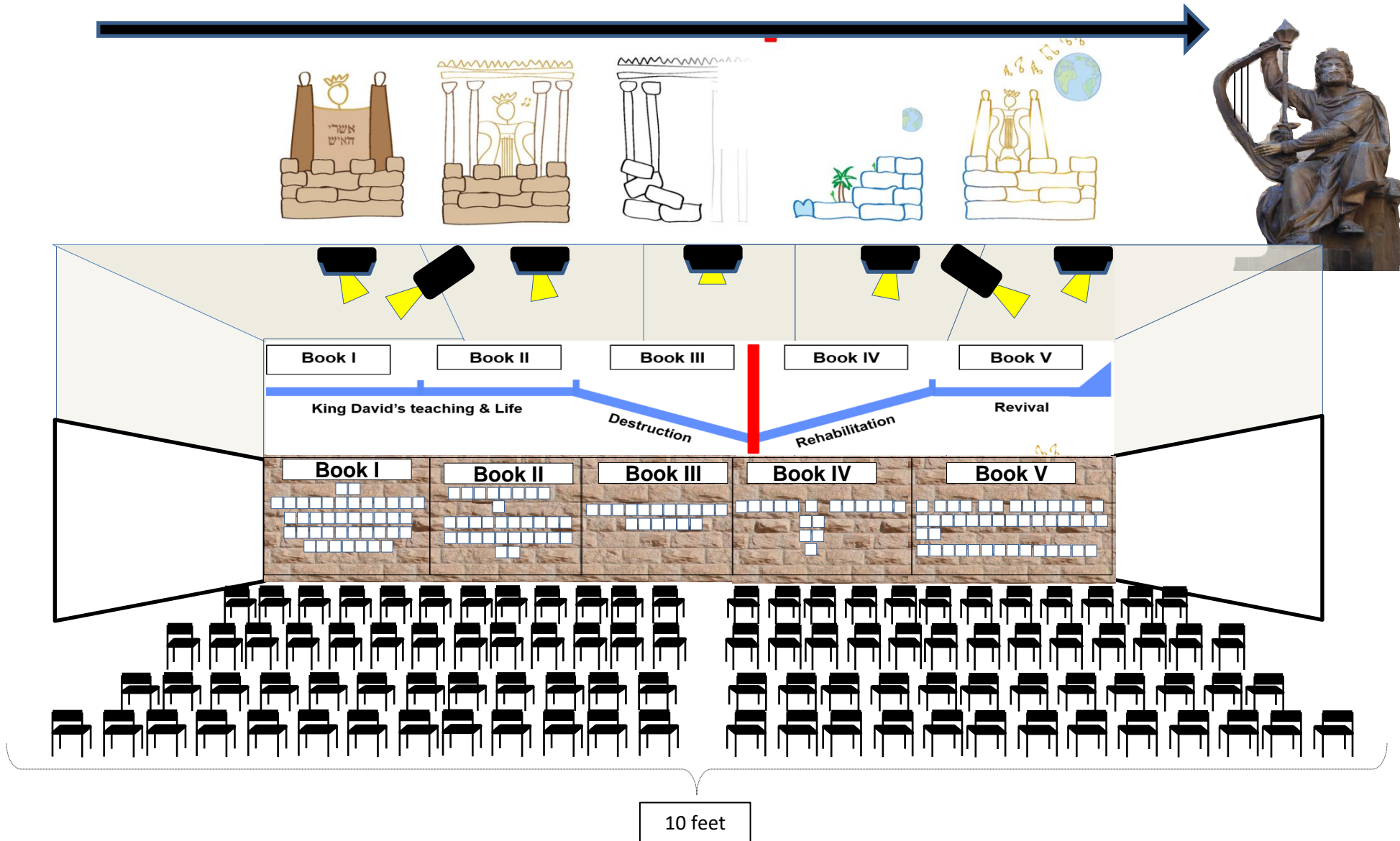
מרכז מבקרים ולמידה על דוד המלך וספר תהלים כספר

30 m

The House of David's Praises in Jerusalem

Visitor's and Teaching Center About King David and the Book of Tehillim as a Book

San Rubinstem 2015 or 2016

Syllabus for English 929

5 mizmorim/week acc/t plan of 929	# of lecture	Syllabus of 30 lectures (zoom, life, save on www.tehillim.org.il)
5	1	Contextual Interpretation of Tehilim; Prologue (1-2)
10	2	<u>The structure of Book I (1-41); Unit I (3-14) and 8 as its center</u>
15	3	Cycle II (Tehilim 15-24) and 19 as its center
20	4	Tehilim 18 and Shmuel II 22
25	5	Cycle III (Tehilim 25-34)
30	6	Cycle IV (Tehilim 35-41)
35	7	Tehilim 40 and its intertextuality
40	8	<u>Structure & Story of Book II-III</u>
45	9	Tehilim 42-43
50	10	Overview Tehilim 51-72
55	11	Tehilim 51
60	12	Tehilim 72
65	13	Asaf collection (50, 73-83)
70	14	2nd Bnei Korach collection (84-88 Tehilim 73)
75	15	<u>Structure & Story of Book IV</u>
80	16	Tehilim 90
85	17	Tehilim 92
90	18	Tehilim 95-100
95	19	Tehilim 102
100	20	Tehilim 105-107 - transition from Book IV-V
105	21	<u>Structure & Story of Book V - Tehilim 107</u>
110	22	Tehilim 111-112, comparison to Tehilim 1 + 119
115	23	Egyptian Hallel (113-118) and the Great Hallel (135-136)
120	24	Tehilim 119 - structure and context
125	25	Tehilim 120-134 shirei hamaalot: structure & story
130	26	Hallel haGadol (135-136) - comparison with 113-118
135	27	Tehilim 137 and the last Psalter of David (138-145)
140	28	Tehilim 145
145	29	Pesukei deZimra (145-150)
150	30	Summary - Tehilim as a religious journey

Psalms 1-150

The Book of Psalms
Interpretation &
Teachings

30 lectures

Online

www.tehillim.org.il

תהלים ק"נ, ו: כל הנשמה תהלל יה הללו יה:

Tehillim 150, 6: Let all that breathes praise the LORD. Halleluya.

Summary

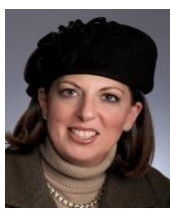
THANKS

www.tehillim.org.il

Beni.gesundheit@tehillim.org.il

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

Rabbi Adam Mintz

הַלְלוּ יְהוָה אֹדָה ה' בְּכָל לֵב בְּסוּד יִשְׂרָיִם וְעֲדָה (תהלים קי"א, א)

Halleluya. I will thank the Lord with all my heart in the assembly and council of the upright (111,1)

- Rabbi Dr. Beni Lau
- Rabbi Adam Mintz
- Shira Hecht-Koller
- Rabbi Dr. Shuki Reiss
- Rabbi Jay & Ilana Kelman

- Susan Suna: Website & closing words

תהלים צ"ב, יג-טו:

צָדִיק כַּתְּמָר יִפְרָח כְּאַרְז בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגֶּה:
שְׁתוּלִים בְּבַיִת ה' בְּחִצְרוֹת אֵ-לֵינוּ יִפְרִיחוּ:
עוֹד יִנוּבֹן בְּשִׁיבָה דְשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ:

Tehillim 92, 13-15:

The righteous **will flourish** like a date-palm; they thrive like a cedar in Lebanon.

Planted in the House of the Lord, they **will make others flourish** in the courts of our God.

They will still continue to bring forth fruit in old age; they will remain full and fresh,

Rabbi Jay & Ilana Kelman

Rabbi Dr. Benny Lau

Rabbi Adam Mintz

הַלְלוּ יְיָ אֹדָה ה' בְּכָל לֵב בְּסוּד יִשְׂרָיִם וְעֲדָה (תהלים קי"א, א)

Halleluya. I will thank the Lord with all my heart in the assembly and council of the upright (111,1)

- Rabbi Dr. Beni Lau
- Rabbi Adam Mintz
- Shira Hecht-Koller
- Rabbi Dr. Shuki Reiss
- Rabbi Jay & Ilana Kelman

- Susan Suna: Website & closing words

Preservation of Nature – Human Responsibility

The Structure & Story of Book I

- Articles
- Audio/Video

Dr. Beni Gesundheit

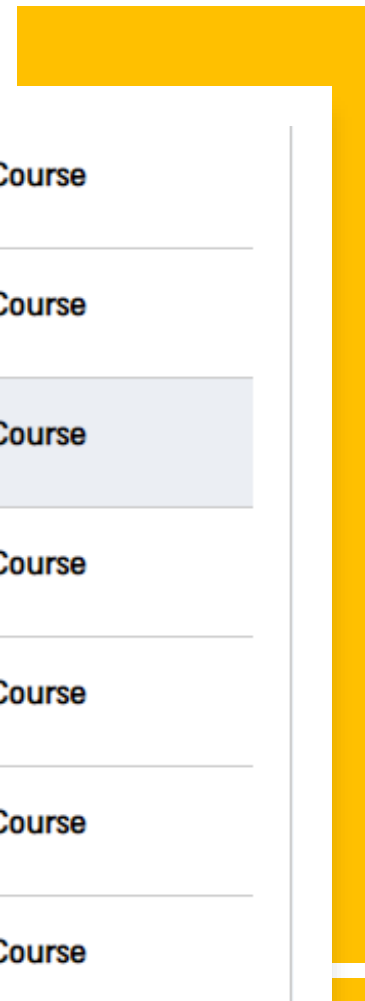
Psalms 3 - 14

Unit I, Tehillim 3-14

Tehillim 3-14, the first unit in Book 1, forms a chiasmic structure around its central mizmor, Tehillim 8. This mizmor describes the place of man in relation to God and the creation. The contextual interpretation will be used to show how parallel verses in proximal chapters surrounding this mizmor reinforce the concept that the respect given to man places upon him the responsibility to take care of creation.

The overall structure and story of Book 1, mizmorim 1-41, are presented using contextual interpretation.

The centrality of man in Creation

0	Introduction - Contextual Interpretation of the Book ...	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
1	Location, Location, Location	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
2	Preservation of Nature – Human Responsibility	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
3	Creating a Model Society: Torah and the Davidic King...	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
4	Redundancy in the Tanakh?	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
5	Man in God's Kingdom	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course
6	A Student's Guide to Confront Evil from Within and ...	Dr. Beni Gesundheit	Tehillim Course

All Search HaTanakh.com

Read Tanakh

- Parashat Shavua
- Rimonim

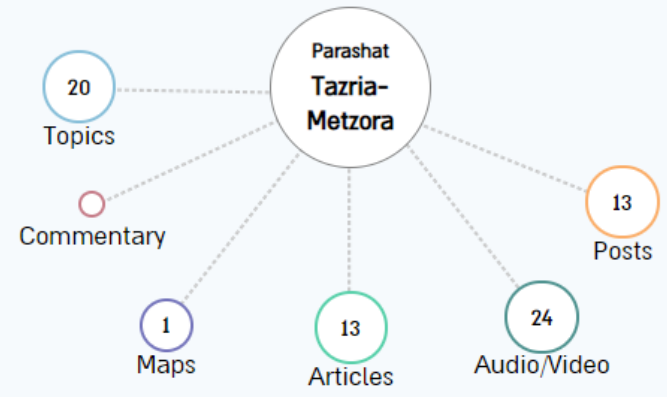
Parashat Tazria-Metzora

Leviticus 12 - 15

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטָּמָא: (ג) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂרָה עֲרֵלָתָהּ:

Read Full Parasha > Haftarat: Emor >

Topics, Articles and Related Links

- Korbanot - Offerings (1 - 7)
- Dedication of the Mishkan (8 - 10)
- Laws of Purity and Impurity (11 - 18)
- Sanctity (19 - 24)
- At Sinai (25 - 26)

All

Search HaTanakh.com

Read Tanakh

Parashat
Shavua

Rimonim

Herzog
Global
A Division of Herzog College

UNITED
Strengthening Jewish Education

RIMONIM

Professional Development for Educators
granted by Herzog College and the Israeli Education Ministry

# of Tehillim

- >
- articles
- audio/video
- pics
- lists

Dr. Beni Gesundheit

Psalms

In loving memory of Nissan Nissim ben Miriam Marjum Cohen Erani

Many commentaries have been used to understand each of the 150 songs of Tehillim; few relate to the meaning of their order and placement in the book. Contextual interpretation is an amazing tool that helps deepen our understanding of Tehillim based on this systematic method of analysis.

Tehillim Contextual interpretation

This shiur is part of a series on Tehillim.org.il website in collaboration with Torah in Motion and 929

⌚ 4 minutes

Source Sheet >

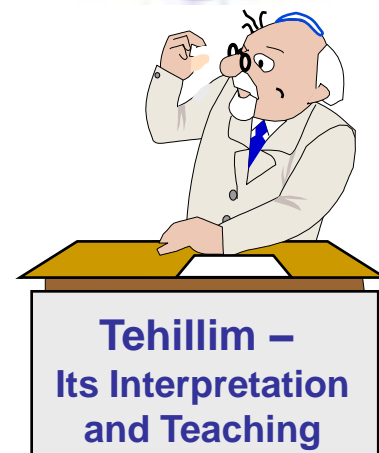
More lessons in this series

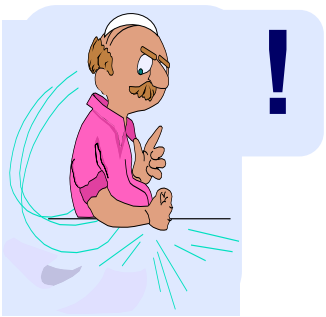
2

<https://youtu.be/Hn-L1fYotMs> (4 min)

וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ הַנְּשַׁמְעִים בְּעִירְךָ
And in the songs of Your servant David, heard in Your city

Tehillim as a Book
 Structure & Meaning
 according to
 Contextual Interpretation

**Tehillim –
 Contextual
 Interpretation**

Midrash
 Rabbi SR Hirsch
 Rabbi ML Malbim

Prof. Egbert Ballhorn

Contextual Interpretation of the Psalter

**Frank-Lothar
 Hossfeld (1942-2015)**

**Erich Zenger
 (1939-2010)**

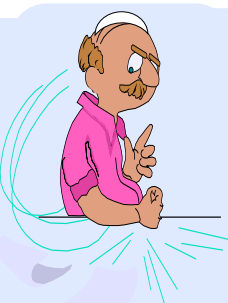

**הקדמת
 רבי אברהם בן עזרא:
 "והנה האמת"
 שכל מזמור ומזמור
 עומד בפני עצמו"
 From the Introduction of Rabbi
 Avraham ben Ezra:
 "And the truth is that each
 and every mizmor stands on
 its own"**

מְזֻמָּר לְדָוִד בְּבִרְחוֹ [מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ]

- זהו שאמר הכתוב 'לא ידע אנוש עֲרֻכָּה' [ולא תמצא בארץ החיים] (איוב כ"ח יג): אמר ר' אלעזר: לא ניתנו פרשיותיה של תורה על הסדר, שאם ניתנו על הסדר, כל מי שהוא קורא בהם - **היה יכול להחיות מתים, ולעשות מופתים**,³ לכך נתעלמה סדורה של תורה; והוא גלוי לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר 'ומי כמוני יקרא ויגידה ויערקה לי...' (ישעיה מ"ד, ז);
- ר' יעקב בשם ר' אחא אמר: למה נסמכה פרשת גוג ומגוג לפרשת אבשלום, לומר לך שקשה הבן הרע לאביו יותר ממלחמות גוג ומגוג;
- ר' יהושע בן לוי ביקש לישב על הספר הזה,⁴ יצאת בת קול ואמרה: אל תפיחי את הישן;
- ר' ישמעאל בקש לישב על הספר הזה לפני רבו, אמר: פרשיותיה של תורה על הסדר כתיב 'סְמוּכִים לְעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בְּאֶמֶת וַיִּשָּׂר' (תהלים קי"א, ח).

ספר תהלים כספר !

Contextual Interpretation of the Psalter

	Erich Zenger (1939-2010)	
Frank-Lothar Hossfeld (1942-2015)		

ספר תהלים כספר
מבנה ומשמעות על פי
הפרשנות ההקשרית

ALHATORAH.ORG

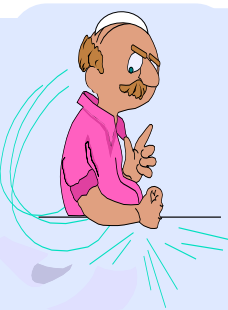
ספר תהלים -
פרשנותו והוראתו

Midrash Tehillim (Mizmor 3):

A psalm by David when he fled [from Avshalom his son]

- This is what is meant by “No one can **set a value** on it: [it cannot be found in the land of the living]” (Job 28, 13). Rav Elazar said: the Tehillim chapters are not presented in the order of their occurrence, for if they had been written in that order, anyone who read them could **bring the dead back to life and perform miracles**, therefore the order of the Tehillim was hidden and it is apparent to the Holy One Blessed Be He as it is written “Who like Me can proclaim, can foretell it and **set it in order** for Me?” (Isaiah 44, 7)
- Rav Yaakov said in the name of Rav Acha: Why was the chapter of Gog and Magog [Tehillim 2] placed adjacent to that of Avshalom [Tehillim 3]? To teach that for a parent to have a wicked son is even more difficult than the battles of Gog and Magog.
- Rav Yehoshua ben Levi wanted to resolve the order of Tehillim. An echo was heard, “do not destroy the old”
- Rav Yishmael wanted to arrange this book for his Teacher and said: Tehillim are arranged in order as it is written “They are set firmly [and adjacent, using a play on words] for all eternity, fashioned in truth and uprightness” (Psalm 111, 8).

The Book of Tehillim as a book!

Contextual Interpretation of the Psalter

Erich Zenger
(1939-2010)

Frank-Lothar
Hossfeld (1942-2015)

ALHATORAH.ORG

**Tehillim as a Book
Structure and Meaning
according to Contextual
Interpretation**

**Tehillim -
Its Interpretation
and Teaching**

Prof. Egbert Ballhorn

1700 Jahre jüdisches Leben in Deutschland

15.03.2021

Im Jahr 2021 wird das Jubiläum „1700 Jahre jüdisches Leben in Deutschland“ gefeiert.

Wer katholische Theologie studiert, sollte über ein Grundwissen über das Judentum verfügen. Dabei geht es nicht nur um historische Kenntnisse, sondern auch um das heutige Judentum und die Frage nach interreligiöser Begegnung.

- Welche Bedeutung hat das Judentum für unseren Glauben?
- Was sollte man über das Judentum wissen?
- Wie kann es Raum im Schulunterricht finden?

Indem mit Tamar Abraham (Jerusalem) und Horst Selbiger (Berlin) uns zwei Zeuginnen und Zeugen des Judentums zum Gespräch zur Verfügung stehen, erhalten wir auch einen lebendigen Einblick in gelebtes Judentum. Daher geht es an diesem Studientag nicht allein um Informationen, sondern auch um die konkrete Begegnung.

Donnerstag, 25. März 2021

- 09 – 12.00 Uhr
- 14 – 16.00 Uhr
- 18.00 Uhr, Gespräch mit Horst Selbiger: 90 Jahre jüdisches Leben in Deutschland

Referentinnen und Referenten: **Prof. Dr. Egbert Ballhorn** / Dr. Andrea Doeker / Philipp Graf / Tamar Abraham, Jerusalem.

Prof. Egbert Ballhorn

ישעיהו נ"ו, ז: כִּי בֵּיתִי בַּיִת תִּפְלָה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים:

Yeshaya 56, 7: ...For My House shall be called
a house of prayer for all nations

Tehillim 86, 9; 145, 21, etc.

Egbert Ballhorn

Zum Telos des Psalters

About the Telos ("End Goal") of the Psalter
The Context of the 4th & 5th Book of the Psalms

Der Textzusammenhang des Vierten und Fünften
Psalmenbuches (Ps 90–150)

Verhältnis: der Psalm berichtet nicht nur von diesem Geschehen, sondern stellt eine eigene Textwelt dar, in der die Wallfahrt der Völker sprachlich schon Wirklichkeit wird; dennoch bindet er sich sprachlich an den Zion als Heilsort.

2001 PhD dissertation
2004 Book 409 pages

יִזְכֹּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבָנוֹתָיו הַנָּאֳמָנִים וְהָאֲמִיצִים,
חֲלֵלֵי צֶבָא הַהֶגְנָה לְיִשְׂרָאֵל,
וְכָל לֹחָמֵי הַמַּחְתָּרוֹת וְחֲטִיבוֹת הַלִּוְחָמִים בְּמַעֲרֻכּוֹת הָעַם,
וְאֲנָשֵׁי קְהֵלוֹת הַמּוֹדִיעִין, הַבְּטָחוֹן, הַמְּשַׁטֶּרָה וְשֵׁרוֹת בְּתֵי הַסֵּהָר,
אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמַלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל,
וְכָל מִי שֶׁנֶּרְצָחוּ בְּאֶרֶץ וּמְחוּצָהּ לֵה בִּידֵי מְרַצְחִים מְאָרְגָּוֵי הַטְּרוֹר

יִזְכֹּר יִשְׂרָאֵל וְיִתְבַּרַךְ בְּזֵרְעוֹ וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים
וְחֻמַּדַּת הַגְּבוּרָה וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ
שֶׁל הַנְּסָפִים בְּמַעֲרֵכָה הַכְּבֵדָה.

יְהִיו חֲלָלֵי מַעֲרֻכּוֹת יִשְׂרָאֵל עֲטוּרֵי הַנֶּצְחוֹן
חַתוּמִּים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דּוֹר.

יִזְכֹּר

יִזְכֹּר

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל
ונפגעי פעולות האיבה

